

Митко Новков

Наръобба на онтоса

„Лимитрофи.
Стихотворения и поеми“,
Златомир Златанов,
издателство
Black Flamingo, 2023 г.

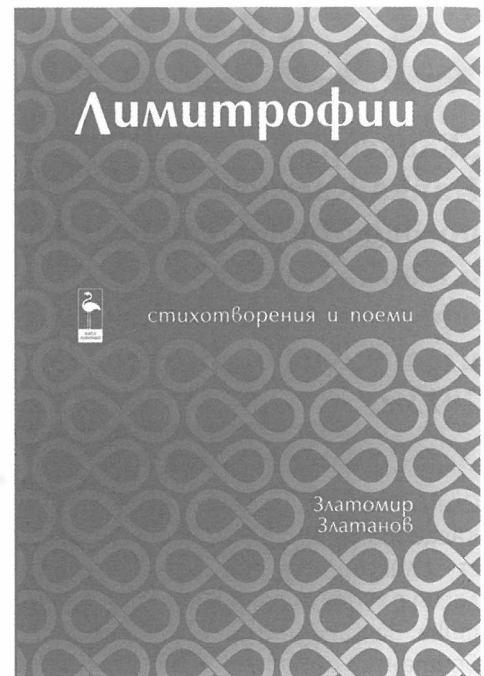
Присъствието на Златомир Златанов в българското литературно поле е предизвикателство. Обаче стоп: присъствие ли? Какво присъствие? Обосновано питане, тъй като, първо, Златомир Златанов изобщо не го отчита това поле, за него то не бива, загърбил го е и не му пука. Всичко онова, което след Пиер Бурдийо и Жизел Шапиро сме свикнали да наричаме „социология на литературата“, него нито го грее, нито го пече. В този смисъл присъствието му тук е именно лимитрофично, съответно на заглавието на неговата последна книга „Лимитрофи“. Второ, той изобщо не се старее, а и не се интересува от мнението и отношението на българската публика, респективно на читателите. Книгите му сякаш не са писани, за да бъдат четени, книгите му са писани, за да бъдат написани, и с това задачата (им) се смята за изпълнена.

В някаква степен Златомир Златанов изглежда убеден в силата на писмото именно като писмо, че то си е само по себе си достатъчно и самодостатъчно, а от там нататък как ще се разгърне, не е негова работа. Хеле пък грижа. Но че е убеден, че ще се разгърне – в това той няма грам съмнение. Прочее, аз също. Трето, неговата граничеща почти с обсесята настоятелност да вкарва в тукашния поетически сленг реалии от други пространства и измерения: в книгите

му се вплитат мотиви от Ницше и Фройд, от Джойс и постмодернистите, от Лакан и Леви-Строс – цялата тази плеяда от имена и теории, които ни сполетяха като събитие (Дерига) в края на 80-те и през 90-те и на които нямаше устояване. Сам признава пред Боряна Владимирова: „По-късно се опитах да въведа жаргона Лакан/Жижек без успех“ (вж. „Вестоносци без послание“, Боряна Владимирова „Литературни анкети – 18 поети от 80-те“, изд. „Боян Пенев“, 2023 г.).

За него „без успех“, но пак за него – „и какво от това?“. Само ако погледнем заглавията на някои от книгите му: „Палинодии“, „Езикът и неговата сянка“, „На острова на копрофилите“, „Пòла“, „Лаканиански мрежи“, „Книга за (не)българския народ. Ситуационистки *détournement*“, на някои текстове: „Бгение над Финеганю“ например, и мигом вдяваме какъв огромен корпус от „чужбинско“ хуманитарно знание е втъкано в творчеството на Златомир Златанов и колко той свободно играе с него. Толкова свободно, че понякога дори не схващаш играта...

Всъщност, ако решим, че всяка култура и особено българската, и особено литературата се вият спираловидно, то няма да е трудно да открием неговия аналог в по-предните времена на художествено-социално състояване. И ако четворката от втория кръг „Мисъл“ повече агонално прокараше такъв паралел, при Златомир Златанов може да се каже, че той е много повече екзистенциално изпитан. Казано спартански, Златомир Златанов е Стоян Михайловски на нашето време. И той като него е обзет от песимизъм, в писанията му откриваме същите мизантропски нотки, а в

поетическата му нагласа – склонност към философстване и към усложняване на стиховете. Но сякаш най-осезаем е тъкмо песимизмът, казва той в анкетата: „Трагичното днес е заместено от депресия, демократичната болест от депресивен реализъм“. В поетически превод това прозрение звучи така: „... О логистична нощ на контрабанден трафик / на двоици вписвания и фантастични / коментари върху липсващ текст“; неговата поезия борава с реалиите на квантовата физика, която, знаем, е установила, че близо 80% (ако не и повече) от света е изграден от пустота. И тази пустота във всичките ѝ проявления – физически, социални, екзистенциални, духовни и културни (да не говорим политически, там е от ясно по-ясно), Златомир Златанов изказва с цялата си интелектуална мощ.

Затова твърдя, че неговата поезия, както и той самият стоят на ръба на онтоса. И – стоейки, го бутат нататък, дано поразшири малко периметъра си. Да го придвижат, ако ще, само на косъм да е. И с това да придвижат и нас, които идем подир тях. Ала цялата тайна на това писане и на неговия писач е, че гали игваме – не ги е еня. Ама ни на йота не ги е еня. Те си стоят на ръба на онтоса и това място никой не може да им го вземе...